

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційну роботу

Патлатюка Сергія Олександровича на тему «Функціонування та розвиток систем операційного менеджменту аграрних підприємств», подано на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)

1. Актуальність теми дисертації та її зв'язок з науковою тематикою

Сучасний етап розвитку економіки України обумовлює високі вимоги до оцінки ефективності діяльності суб'єктів господарювання в цілому та в розрізі структурних підрозділів. Адже всі поточні операції та події в діяльності підприємств вимірюються, фіксуються, перетворюються в певні показники, які з часом стають основою для прийняття управлінських рішень, а отже, «фундаментом» майбутнього. В свою чергу, операційний менеджмент впливає на ефективність діяльності, інтегруючи взаємодію підрозділів підприємства його взаємозв'язки з постачальниками і споживачами.

Незважаючи на значущість і цінність проведених вітчизняних і зарубіжних досліджень у сфері управління підприємствами, тема управління діяльністю аграрних підприємств з використанням технологій операційного менеджменту залишається актуальною, оскільки методи управлінських впливів повинні змінюватися відповідно до змін параметрів об'єкта управління та навколишнього середовища. У зв'язку з цим актуальність теми представленого дослідження зумовлюється необхідністю обґрунтування теоретико-методичних засад і розробки практичних рекомендацій щодо побудови, функціонування та розвитку систем операційного менеджменту в управлінні діяльністю аграрних підприємств.

Тема дисертації є складовою частиною комплексних науково-дослідних робіт «Механізми підвищення конкурентоспроможності, розвитку економічного та виробничо-технологічного потенціалу суб'єктів агропромислового виробництва» (номер державної реєстрації 0116U003477, 2016-2020 рр.). Внесок автора полягає у розробці теоретико-методичних засад та практичних

рекомендацій функціонування систем операційного менеджменту в менеджменті аграрних підприємств.

2. Ступінь обґрунтованості наукових досліджень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Наукові положення, висновки і пропозиції дисертаційного дослідження сформульовано чітко, логічно, послідовно, є аргументованими і змістовними. Достовірність одержаних результатів підтверджується: теоретичною обґрунтованістю вихідних положень дослідження; опрацюванням значної кількості джерел; застосуванням сучасних методів досліджень; апробацією результатів досліджень, впровадженням результатів дослідження у практичну діяльність на різних рівнях управління. Наукова аргументованість і обґрунтованість результатів, висновків і рекомендацій, які містяться в даному дослідженні, підтверджуються використанням в якості його теоретично-методичної основи головних положень економічної теорії, економіки підприємств, менеджменту.

У роботі знайшли достатнє відображення наукові праці вітчизняних і зарубіжних вчених економістів, діючі законодавчі та нормативні документи, які стосуються аспектів запровадження прийомів операційного менеджменту у системі управління аграрними підприємствами. Аналіз поданого до захисту наукового дослідження, автореферату та публікацій дисертанта дозволяють дійти висновку про наукову обґрунтованість і достовірність викладених автором результатів.

3. Наукова новизна одержаних результатів

Найбільш суттєвими результатами проведених досліджень, які мають наукову новизну і виносяться на захист є наступні:

вперше:

- обґрунтовано концептуальні засади формування та розвитку системи управління операційною діяльністю аграрних підприємств на основі ідентифікації зв'язків менеджменту операційної діяльності підприємства з іншими напрямками та сферами управлінської активності;

удосконалено:

- методичний підхід до оцінки ефективності системи управління операційною діяльністю аграрного підприємства, в основі якого лежить синтез інструментального, функціонального та процесного підходів;

- типологію стратегій та процедури вибору стратегічних альтернатив та розробки і імплементації стратегічних планів розвитку операційної діяльності аграрного підприємства на основі застосування інструментів впливу на обсяги виробництва і реалізації продукції та процеси ціноутворення з огляду на дотримання належного для здійснення відтворювальних процесів рівня економічної ефективності;

- систему показників ідентифікації організаційно-управлінського та виробничо-технологічного рівня розвитку систем менеджменту аграрних підприємств;

дістали подальший розвиток:

- теоретичні засади ідентифікації характеристик адаптивної системи операційного менеджменту аграрного підприємства, в основі яких лежить типологія стилів, методів та інструментів управління операційною діяльністю;

- теоретико-методичні засади стратегічного аналізу системи управління операційною діяльністю аграрного підприємства;

- ідентифікація підходів стратегічного планування в менеджменті операційної діяльності аграрного підприємства шляхом формалізації організаційної побудови системи інформаційної підтримки прийняття управлінських рішень, розробки системи стратегічного аналізу та ідентифікації стратегічних альтернатив в розвитку підприємства, а також розробки алгоритмів прийняття стратегічних рішень;

- обґрунтування прикладних засад управління ризиками в операційній діяльності аграрних підприємств, які ґрунтуються на моделюванні процесу управління операціями виробництва та збуту продукції з урахуванням виробничих та комерційних ризиків, що дозволяє прогнозувати результати виробничої та збутової діяльності.

4. Оцінка змісту та структури дисертації

У першому розділі «Теоретичні засади функціонування систем управління операційною діяльністю в менеджменті аграрних підприємств» досліджено наукові засади операційного менеджменту процесів діяльності аграрних підприємств, обґрунтовано особливості застосування системного підходу до управління потенціалом аграрного підприємства на принципах операційного менеджменту, ідентифіковано стилі, методів та інструменти операційного менеджменту аграрних підприємств. У другому розділі «Структурно-динамічні тенденції функціонування та розвитку систем управління операційною діяльністю аграрних підприємств» досліджено методичний інструментарій оцінки ефективності операційної діяльності аграрних підприємств, ідентифіковано тенденції функціонування систем операційного менеджменту, обґрунтовано методичні засади стратегічного аналізу операційної діяльності аграрних підприємств. У третьому розділі «Механізми та інструментарій стратегічного розвитку систем операційного менеджменту аграрних підприємств» запропоновано організаційно-економічний інструментарій стратегічного управління операційними системами аграрних підприємств, обґрунтовано механізми формування операційної стратегії аграрних підприємств, розроблено рекомендації з управління операціями з виробництва та реалізації продукції аграрних підприємств з урахуванням ризику.

Вивчення матеріалів дисертації дозволяє зробити висновок, що наукові результати, отримані автором, базуються на ґрунтовній та всебічній розробці проблеми, що досліджується, аналізі різних підходів до її вирішення, використанні великого масиву літературних джерел. Результати досліджень мають достатній ступінь достовірності, яка обумовлена використанням великого обсягу аналітичних і статистичних даних, а також сучасними методами наукових досліджень. Мета дисертаційної роботи в ході виконання дослідження була досягнута, а дисертація є завершеною науковою працею.

5. Теоретична та практична цінність дослідження для науки та практики

Дисертаційне дослідження Патлатюка С.О. є завершеним науковим дослідженням, відзначається науковою новизною і має практичну цінність, яка полягає в обґрунтуванні теоретичних та методичних засад, а також здійсненні практичних рекомендацій щодо побудови, функціонування та розвитку систем операційного менеджменту аграрних підприємств.

Одержані автором результати дослідження з теорії і практики вирішення проблемних питань побудови, функціонування та розвитку систем операційного менеджменту аграрних підприємств доведені до рівня методичних і практичних розробок. Практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що висновки і рекомендації, викладені в роботі, спрямовані на формування ефективної системи управління діяльності аграрними підприємствами на основі операційного менеджменту та можуть бути використані органами влади різних рівнів при розробці державних і галузевих стратегічних програм розвитку аграрної сфери, у діяльності аграрних підприємств, у процесі підготовки фахівців-економістів.

Результати дослідження використовуються у практичній діяльності Департаменту агропромислового розвитку Харківської обласної державної адміністрації (довідка № 01-02-05/161 від 17.03.2020 р.), ТОВ «Агрофірма імені Гагаріна» Зміївського району Харківської області (довідка № 127 від 18.03.2020 р.), ТОВ «Відродження» Харківського району Харківської області (довідка № 029 від 16.03.2020 р.) та в навчальному процесі Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка (довідка № 05-187 від 18.03.2020 р.).

6. Повнота викладу наукових положень, висновків і рекомендацій в опублікованих працях

Зміст автореферату повністю розкриває базові положення, висновки і пропозиції, що наведено в дослідженні. Характер видань і зміст наукових праць відповідають вимогам атестаційної колегії МОН України пропонувані для повноти висвітлення отриманих результатів дисертаційної

роботи на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності).

Вивчення дисертації та наукових праць здобувача дозволяє зробити висновок, що результати дисертаційного дослідження належним чином оприлюднені до захисту дисертації.

7. Відповідність дисертації встановленим вимогам

Дисертаційна робота Патлатюка С.О. за своїм змістом, рівнем наукової новизни, систематизацією матеріалу, висновками та пропозиціями являє собою завершене та самостійно виконане наукове дослідження. Дисертація на тему «Функціонування та розвиток систем операційного менеджменту аграрних підприємств» виконана в межах визначених теми, мети і завдань. Зміст автореферату повністю ідентичний основним положенням дисертації.

Дисертаційна робота складається з вступу, трьох розділів, висновків та списку використаних джерел. Загальний обсяг дисертації становить 189 сторінок, із них 172 сторінок основного тексту. Робота містить 27 таблиць та 36 рисунків. Список використаних джерел налічує 173 найменування і займає 16 сторінок.

За своєю структурою наукова робота відповідає вимогам, що висуваються до кандидатських дисертацій. Тема дисертації Патлатюка С.О. «Функціонування та розвиток систем операційного менеджменту аграрних підприємств», визначений дисертантом предмет і об'єкт дослідження, перелік поставлених та вирішених наукових і прикладних завдань, а у їх відповідності винесена на захист наукова новизна, запропоновані на розгляд загальні висновки, обсяг друкованих праць та їх кількість відповідають вимогам МОН України до дисертацій, представлених на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності).

8. Дискусійні положення та зауваження до роботи

Не зважаючи на достатньо високий теоретико-методичний рівень підготовки дисертаційної роботи необхідно звернути увагу на наявні в ній окремі недоліки та дискусійні положення:

1. У теоретичному розділі дисертації Патлатюком С.О. приділена значна увага висвітленню ролі операційного менеджменту у забезпеченні конкурентоспроможності й стійкого розвитку аграрних підприємств, обґрунтуванню й уточненню його змісту, складників та функцій. Позитивної оцінки заслуговує розробка основоположних принципів здійснення операційного менеджменту, застосування процесного підходу в його реалізації. Проте теоретичні обґрунтування значно виграли б у разі звернення автора до виявлення впливу рівня розвитку операційного менеджменту на економічну ефективність та конкурентоспроможність аграрних підприємств, можливо, через якісні та кількісні показники на рівні прийняття та виконання управлінських рішень.

2. У роботі значна увага приділена моделюванню процесів операційного менеджменту, його структури та зв'язків з іншими складниками системного управління аграрних підприємств. Проте, на нашу думку, при розкритті результатів моделювання процесів операційного менеджменту на підприємствах автору доцільно було більш докладно розкрити сутність такої складової, як управління операційним графіком; зупинитися на питаннях застосування відповідних інноваційних управлінських рішень. Це дозволило б посилити не тільки теоретичні положення, але й практичні рекомендації, сформульовані за отриманими результатами дослідження.

3. До безперечних достоїнств дисертаційного дослідження слід віднести авторські визначення категорії операційного потенціалу та встановлення його значення у забезпеченні конкурентоспроможності розвитку й функціонування аграрних підприємств. Дисертант цілком слушно вказує на необхідність його всебічного врахування і в управлінні, і як вагової частини їх загального ресурсного потенціалу. Покращило б представлення результатів застосування операційного потенціалу у діяльності та в управлінні певної типології його

основних складових, хоча б у частині їх впливу на процес створення та реалізації конкурентних переваг.

4. У продовження попереднього дискусійного положення, у дисертації слід було навести результати здійснених оцінки та діагностики ефективності функціонування аграрних підприємств Харківської області у розрізі виділених складових їх операційного потенціалу. Це значно б посилило його управлінські функції та практичну значущість. Хоча справедливо буде зазначити, що Патлатюком С.О. проведені значні економічні розрахунки й здійснені аналітичні викладки щодо ефективності й конкурентоспроможності функціонування представлених аграрних підприємств.

5. У дисертації та в авторефераті переконливо представлені всі складники загального менеджменту аграрних підприємств, визначені функціональні зв'язки між ними. Проте склад та способи застосування власне організаційних та економічних важелів й інструментів операційного менеджменту в системі управління аграрними підприємствами потребують більш детального обґрунтування. Йдеться про організацію праці, технологічних процесів, забезпечення технікою, впровадження інновацій тощо.

6. Автор недостатньо уваги приділив ідентифікації та декомпозиції проблемних питань використання інструментів операційного менеджменту в аграрних підприємствах. До них можна віднести певні мотиваційні механізми керівництва та працівників, проблеми фахової підготовки, доцільності прийняття окремих управлінських рішень і стратегій тощо.

7. Необхідно відзначити своєрідну манеру дисертанта щодо подання окремих положень автореферату у вигляді анотації, що дає оцінку зробленого (дослідженого), а вже потім розкриває його суть. Окремі твердження містять змістовні й граматичні помилки. Проте, напевно, всі або у переважній більшості такі масштабні дослідження, до яких належать і дисертаційні, не змогли уникнути зауважень подібного змісту.

Поряд з цим висловлені побажання, зауваження та дискусійні положення не знижують загальної позитивної оцінки дисертації Патлатюка С.О.

9. Загальні висновки

Дисертація Патлатюка Сергія Олександровича «Функціонування та розвиток систем операційного менеджменту аграрних підприємств» виконана на актуальну тему, є завершеним самостійним дослідженням, характеризується новизною та має теоретико-методичне й прикладне значення. Представлені в ній висновки і рекомендації в сукупності вирішують складне наукове завдання, - обґрунтування теоретико-методичних засад та прикладних рекомендацій щодо функціонування та розвитку систем операційного менеджменту аграрних підприємств з метою підвищення їх ефективності й конкурентоспроможності. Автором розкрито тему дисертації, досягнуто сформульовану мету та виконано поставлені завдання.

Отже, дисертація Патлатюка Сергія Олександровича на тему «Функціонування та розвиток систем операційного менеджменту аграрних підприємств» за змістом і оформленням відповідає вимогам пп. 9, 11 та 12 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року № 567 (зі змінами), а її автор заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності).

Офіційний опонент:

доктор економічних наук, професор,

професор кафедри економіки

ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький

державний педагогічний університет

імені Григорія Сковороди», Заслужений

працівник освіти України

Л.О. Мармуль

Л.О. Мармуль
 ПІДПИС
 Засвідчую:
 Нач. ВК *Л.О. Мармуль*